

Aquest PDF correspon a la versió HTML disponible en l'adreça adjunta. Els textos enllaçats només funcionen en la versió HTML que, a més, pot contenir actualitzacions no incorporades en aquest PDF.

<http://www.amnistiacatalunya.org/edu/pelis/dudh/cat/12anosdeesclavitud.html>

El cine i la Declaració Universal dels Drets Humans

Article 4

"Ningú no pot ser sotmès a esclavitud o servitud: l'esclavitud i el tràfic d'esclaus estan prohibits en totes les seves formes."

Article 4

Prohibició de l'esclavitud.

12 años de esclavitud

(12 Years a Slave)

Any: 2013.

Durada: 133'.

Direcció: Steve McQueen.

País: EUA.

Edat: A partir de 16 anys.

Argument: Basada en l'autobiografia de Solomon Northup (1), un mulat afroamericà nascut lliure a l'estat de Nova York que va ser segrestat en el Districte de Columbia el 1841 per a ser venut com a esclau i que va treballar en plantacions de Louisiana durant 12 anys, fins que va ser alliberat.

Suggeriments didàctics

Altres articles de la Declaració que es poden treballar: Preàmbul, 1, 2, 3, 5, 6... de fet, tots els articles de la Declaració, ja que la imposició de l'esclavitud els nega tots.

Temes: Esclavitud, violacions, tortures, separació familiar, analfabetisme, cultura de la violència...

Observacions: Si no es disposa de temps per passar la pel·lícula sencera, pràcticament qualsevol fragment d'uns vint minuts pot servir per introduir molts dels suggeriments de treball adjunts. En aquest cas, a més, segons el fragment seleccionat hi ha la possibilitat de ser eventualment utilitzat amb alumnat menor de 16 anys.

Elements de debat per a iniciar un cinefòrum:

- Per què els estats del sud estaven a favor de l'esclavitud?
- Quines possibilitats de no ser capturat tenia un esclau que s'escapava?
- L'esclavitud existeix avui a algun lloc?
- I altres formes d'esclavitud? Quines?

Altres reflexions que es poden tenir en compte:

● La pel·lícula mostra amb tota cruesa, de manera molt gràfica, els maltractaments administrats als esclaus, incloses brutals pallisses i violacions. ¿Aquestes seqüències de violència són supèrflues, o són imprescindibles per fer-se càrrec de les condicions de vida dels esclaus a les plantacions?

● El 2014 la pel·lícula va guanyar l'Oscar de Hollywood a la millor pel·lícula, la primera vegada que un director negre el guanyava. D'altra banda, després de 86 anys d'història d'aquests guardons, l'Oscar a la millor actriu secundària atorgat a Lupita Nyong'o pel seu paper com a Patsi va suposar només la quinzena vegada (d'un total de 344 guardons concedits des de l'inici de les gales) que s'atorgava un premi a algun actor negre. És una qüestió de mèrits, de casualitat, o té relació amb el fet que els premis els concedeixin uns acadèmics majoritàriament blancs (94%)? (2)

● En diferents parts de la pel·lícula es veu com blancs (lliures), i negres (esclaus), es mostren impassibles davant els abusos i maltractaments que sofreixen els negres. Són comparables les actituds dels dos col·lectius? Quina és la causa de la passivitat i aparença d'indiferència dels negres?

● Comentar la llarga escena en la qual Solomon està penjat de l'arbre, tocant només de puntetes al terra,

intentant no ofegar-se, enmig d'un profund silenci. Què fan les diferents persones que apareixen successivament en aquesta escena?

- La dona de l'amo Ford contempla des de lluny com Solomon està penjat, la dona de l'amo Epps s'aferrixa amb Patsi. Quin era el paper de les dones dels amos dins del sistema esclavista?
- A la pel·lícula, en general, els esclaus que lluiten per la seva llibertat són persones que han estat lliures i, en canvi, els qui han nascut esclaus tenen una actitud passiva. A què és deguda la diferent actitud?
- Per què els amos volen que els esclaus siguin analfabets?
- Bass, el fuster d'idees abolicionistes que finalment ajuda a Solomon, és un home lliure, amb llibertat de moviments i que treballa per a propietaris esclavistes. És legítim guanyar-se la vida així?
- Com es pot valorar l'actitud de l'amo Ford, que en principi tracta bé als seus esclaus però que al cap i a la fi només els utilitza? És una bona persona algú que separa a una mare dels seus fills, que traspasa la propietat d'esclaus com si fossin coses, que no vol assumir que Solomon és un home lliure, etc.?
- Per què Solomon acaba futejant la Patsi?
- Per què la Patsi vol morir? Per a una dona ser esclava era encara pitjor que per a un home?
- Què és la música gòspel? Després de veure el fragment dels esclaus cantant "Roll Jordan roll" després de la mort de l'Oncle Abraham, escoltarem com abans aquest tipus de música, o ens afectarà d'una altra forma?
- Comparar la cançó anterior, tant la música com la lletra, amb la cançó que l'encarregat va cantant quan els esclaus arriben a la plantació de l'amo Ford.
- Els amos se senten legitimats per la Bíblia per tenir esclaus i, en el cas de l'amo Epps, fins i tot per fer amb ells el que li doni la gana. Per què la Bíblia (i altres textos sagrats d'altres religions) en ocasions s'utilitzen per justificar atemptats contra els drets humans? Els llibres sagrats han estat i són utilitzats tant per promoure moviments d'alliberament com per reprimir-los; és assenyat confiar en ells com a font de criteris per organitzar les societats i els drets de les persones?
- Steve McQueen va pactar amb la distribuïdora de la pel·lícula Fox Searchlight i l'editorial Penguin Book, perquè s'enviés un exemplar del llibre en el qual està basada la pel·lícula i un DVD a cadascuna de les 30.000 escoles públiques del país, per tal que servissin com a material educatiu sobre l'esclavitud. És una bona iniciativa? Al nostre país, seria oportuna una iniciativa semblant mitjançant una pel·lícula que expliqués com Espanya no va abolir l'esclavitud de Cuba fins a finals del segle XIX?
- El cas de Solomon impacta més perquè amb anterioritat era un home lliure? Si el protagonista no hagués estat abans lliure la pel·lícula seria menys impactant?
- Es pot establir algun paral·lelisme entre Alemanya nazi reflectida a La llista de Schindler i la situació dels esclaus en els estats sudistes? Com és possible que existissin milions de "bons ciutadans" respectuosos amb unes lleis que consideraven legal l'esclavitud?
- Ja a la Grècia Clàssica, Aristòtil defensava l'esclavitud en tant que imprescindible per al manteniment de la societat tal com estava organitzada, el mateix argument dels estats d'economia agrícola i esclavista del sud dels Estats Units. Com es rebutja aquest argument?
- En diferents cultures i moments històrics es podia arribar a ser esclau per diferents motius: per naixement (si els pares o un d'ells eren esclaus), per captura en les guerres, per deutes o per alguns delictes. Són igual d'inacceptables tots els motius?
- Als Estats Units l'esclavitud no es va abolir fins a la derrota dels estats sudistes, després de la Guerra de Secessió (1861-1865). Les lleis de segregació racial van perdurar fins el 1965 (tot i que Estats Units havia estat un dels països impulsors de la redacció de la Declaració Universal dels Drets Humans, aprovada el 1947). Com s'explica? En l'actualitat segueixen existint problemes de discriminació racial als Estats Units?

● Frases i textos per comentar:

No vull sobreviure. Vull viure". Solomon.

"El bé universal, perquè sigui veritable, ha de ser-ho per a blancs i negres igualment." Bass, el fuster abolicionista.

"La pel·lícula va ser un èxit entre els crítics, però també a les taquilles: acumula 100 milions de dòlars a tot el món, una xifra estupenda per a una pel·lícula independent totalment produïda lluny dels estudis de Hollywood. Això és una evidència, segons McQueen, que el gran públic està disposat a anar al cinema per veure alguna cosa més que superherois i dibuixos animats." (3)

(1) Twelve Years as a Slave, publicat el 1853. Edició en espanyol: Doce años de esclavitud, Ed. Debolsillo, 2013.

(2) Segons les dades de www.publico.es/culturas/505439/hollywood-reconocio-por-fin-la-esclavitud (2014)

(3) www.eltiempo.com/archivo/documento/CMS-13584802 (2014)

Suggeriments generals sobre aquest article de la Declaració:
(apartat "La Declaració Universal dels Drets Humans, suggeriments didàctics")
[Article 4, contra l'esclavitud](#)

■ [Pel·lícules sobre l'esclavitud](#)